

SOK en Stichting ir. D.C. van Schaik Postbus 2235 6201 HA Maastricht

Het SOK-bestuur:

Ton Breuls	Voorzitter	00-3212454059	<i>tbreuls@skynet.be</i>
Joep Orbons	Secretaris	043-361 87 93	<i>jorbons@xs4all.nl</i>
Norbert Hensing	Bestuurslid	043-326 41 14	<i>n.hensing@wxs.nl</i>
Rik Bastiaens	Bestuurslid	043-362 04 02	<i>rikb@home.nl</i>

E-mail SOK:

sok@nhgl.org

De SOK is geassocieerd met "Subterranea Britannica".

Bestuur Stichting ir D.C. van Schaik:

Joep Orbons	Voorzitter	043 - 361 87 93	<i>jorbons@xs4all.nl</i>
Desirée Schoenmakers	Secretaris	043 - 321 65 06	<i>d.schoenmakers@wanadoo.nl</i>
Pierre Hardy	Penningmeester	043 - 363 75 91	<i>pgf.hardy@hetnet.nl</i>
Wilfred Schoenmakers	Bestuurslid	043 - 344 07 41	<i>W.Schoenmakers@mw.unimaas.nl</i>

E-mail Stichting ir. D.C. van Schaik:

vanschaikstichting@nhgl.org

Technische commissie Stichting ir D.C. van Schaik:

Olav Hensing, Plateauweg 7, 6212 EA Maastricht, Telefoon: 043 - 3218473

Redactie SOK-Mededelingen:

Ton Breuls, Bovenstraat 28, B 3770 Kanne/Riemst, Telefoon: 00 - 3212454059

Redactie SOK-INFO:

Fons Leunissen, Wijnbesstraat 105, 6543 TL Nijmegen, Telefoon: 024 - 3781820
E-mail: sok-info@planet.nl

De SOK op Internet:

www.sok.nl

SOK-ledenpasjes:

SOK-leden kunnen een SOK-lidmaatschapspasje krijgen dat een jaar geldig is.
De aanvraag moet vergezeld van een pasfoto bij de secretaris worden ingediend.

SOK-Ledenavonden:

SOK-Ledenavonden worden iedere 2^e vrijdag in de maanden januari, maart, mei, september, en november gehouden in het Natuurhistorisch Museum te Maastricht.
Aanvang 19.30 uur.

Groeven SOK en Stichting ir. D.C. van Schaik:

De SOK en Stichting ir. D.C. van Schaik hebben diverse groeven in beheer of een collectieve vergunning voor een groeve. Informatie in verband met het bezoeken van deze groeven is te vinden op de laatste pagina van deze SOK-INFO.

Voorpagina: Fragment titelblad "Bericht vom Bergwerk", G. Löhneyz, 1690.

Oproepen van en naar SOK-leden

Nieuw SOK-lid

Walther van der Coelen,
Mockeborg 44, 6228 CR Maastricht,
Tel: 043-3611357,
waltherc@hetnet.nl

Adreswijzigingen SOK-leden

Ad Lagas verhuist per 1 oktober naar Kalfstraat 81, 6212 GV Maastricht.
Het telefoonnummer blijft onveranderd.

Guus Seegers heeft nieuwe adresgegevens:

Mobiele telefoon: 31 (0) 621552284, telefoon: 31 (0)433555582,
Fax: 31 (0) 433557777, e-mail: guus.seegers@vodafone.nl

Robert Luttik heeft een nieuw telefoonnummer: 036-5407340

SOK-ledenavond 13 september: Opening jubileumjaar

SOK vijftientwintig jaar. Deze drie woorden hebben jullie al een aantal malen in de SOK-INFO's aangetroffen en jullie zullen er dezelfde drie woorden het komende jaar ook nog héél erg vaak tegenkomen. Zo zal ook de aanstaande SOK-ledenavond geheel in het teken van ons 25-jarig jubileum komen te staan, want dan zal de officiële opening van het jubileumjaar plaatsvinden. Het zal dus een heel bijzondere ledenavond worden, zeg maar gerust een feestavond! Meer gegevens vind je in de persoonlijke uitnodiging die je eerstdaags zult ontvangen of wellicht nu al ontvangen hebt.

Het bestuur

Barakkenberg opengesteld op 14 en 15 september

In het kader van het 25-jarig bestaan van de SOK, heeft het bestuur mogelijkheden gezocht om komend jaar enkele groeven die normaliter gesloten zijn, open te stellen voor SOK-leden. Zo zal op zaterdag en zondag 14 en 15 september de Barakkenberg open staan voor een vrij bezoek. Intekening is niet nodig en er is ook geen maximum aantal personen, maar er zal wel een in- en uitgangscntrole plaatsvinden, want deze openstelling is enkel voor SOK-leden en hun introducees. De enige beperking is dat het bovenste, kleinste deel, wegens instortingsgevaar niet betreden mag worden. Op de genoemde zaterdag en zondag zal de poort rond 10.00 uur 's ochtends worden geopend en 's avonds rond 19:00 uur gesloten worden. In de tussenliggende tijd kunnen jullie vrij de Barakkenberg bezoeken. We raden jullie aan gebruik te maken van deze unieke gelegenheid, want deze groeve is normaliter alleen voor vleermuistellingen open. Wellicht kunnen SOK-leden tijdens dit bezoek nog boeiende nieuwe feiten over deze groeve aan het licht brengen. We willen er overigens nog op wijzen dat

tegenover de groeve maar zeer beperkt parkeergelegenheid is, maar dat er onder aan de berg plaats genoeg is.

Het bestuur.

SOK25 ¹⁹⁷⁷₂₀₀₂ **Uitslag prijsvraag SOK-INFO 100**

De respons was enorm! Er waren maar liefst VIJF inzendingen met een antwoord op de vraag van welke groevekaart we een fragment afbeeldden op de voorkant van jubileumnummer 100! Alle inzenders hadden het juiste antwoord! Het ging om een ontoegankelijk stukje van het Noordelijk Gangenstelsel, gelegen ietsje ten zuiden van de tunnel en vlak boven de kwekerij van Ronda. (Oftewel vlak boven de II op de kaart van Van Schaik.) De winnaars zijn: Johan Janssen, Jan Laumen, Marcel Weiland, Wim van Schaik en Ed Stevenhagen. Hulde voor deze groevekenners! Op de ledenavond zal een prijsje onder hen worden verloot.

De redactie

SOK25 ¹⁹⁷⁷₂₀₀₂ **Cursus paleografie**

In december wordt er in het kader van het 25-jarig bestaan van de SOK een verkorte cursus paleografie gegeven door de heer Th.J. van Rensch van het Rijksarchief Limburg. De precieze datums moeten nog worden vastgesteld. De locatie zal het Natuurhistorisch Museum zijn. De cursus bestaat uit twee delen:

- Een algemene inleiding in de paleografie (avonddeel, duur twee uur, inclusief pauze).
- Het ontcijferen van opschriften, aangereikt door de deelnemers van de cursus (avonddeel, duur twee uur, inclusief pauze).

Voor deel twee moet natuurlijk enige voorstudie verricht worden. Wil je dus opschriften ontcijferd hebben, dan moeten we al vantevoren foto's van die opschriften hebben, zodat de heer van Rensch zich kan voorbereiden. Het moeten echter wel foto's van onbeschadigde opschriften zijn, anders is het onmogelijk om die te ontcijferen. De foto's kunnen jullie naar onderstaand adres sturen. Na de cursus krijg je ze uiteraard terug. Er kunnen maximaal vijftien personen meedoen aan de cursus. Mochten er zich meer mensen aanmelden, dan zal overwogen worden om deze cursus nog een tweede maal te organiseren. Wil je meedoen? Meld je dan nu al aan bij ondergetekende. Zodra de cursusdata bekend zijn, krijg je dan bericht. Het zullen waarschijnlijk twee vrijdagavonden in december worden. Dit is afhankelijk van nog andere te plannen activiteiten.

Rik Bastiaens, Heerderweg 76k, 6224 LH Maastricht, rikb@home.nl

Bemanning voor post in Keldertjes Slavante gezocht

Op zondag 22 september wordt in het kader van de *Groene Week* een wandeling over de Sint Pietersberg georganiseerd door het CNME (Centrum Natuur en Milieu Educatie). Het CNME heeft aan de SOK en de Van Schaikstichting gevraagd om op deze wandeling een post in te richten. De keuze is daarbij gevallen op een post bij de Keldertjes van Slavante. De bedoeling is om de wandelaars, die een vaste route lopen, de keldertjes te tonen en ze daarna een opdracht te laten uitvoeren of een vraag te laten beantwoorden (wie heeft een idee voor een opdracht of een vraag?). De exacte details van deze activiteit zullen nog worden bekend gemaakt. Dit is natuurlijk een heel erg gezellige gelegenheid om een middagje met een groevetje bezig te zijn en SOK-leden die zin hebben om de post te bemannen kunnen contact opnemen met Joep Orbons.

Het bestuur

Bestuurslid voor Regeling Recreatief Berglopen gezocht

Op vrijdagavond is het in de Zonneberg altijd druk van berglopers, die gezellig een avond ondergronds doorbrengen. Deze recreatieve berglopersavonden worden georganiseerd door een bestuur, waarin de SOK door twee personen vertegenwoordigd zou moeten zijn. Momenteel is één plaats daarvan ingevuld door Ed Rousseau en er is dus nog één plaats vrij. Natuurlijk is het zeer wenselijk dat de SOK beide beschikbare plaatsen inneemt. Wie belangstelling heeft om namens de SOK in het RRB-bestuur plaats te nemen, kan contact opnemen met Joep Orbons.

Het bestuur

Vrijwilliger gezocht voor een zeer nuttige leesklus

De heer Wiel Miseré van Staatstoezicht op de Mijnen heeft een bijna complete serie van jaarverslagen van Staatstoezicht op de Mijnen aan de SOK geschonken. In deze jaarverslagen staan voornamelijk zaken die met de steenkoolmijnbouw te maken hebben, maar in ieder verslag staan ook enkele pagina's over de mergelgroeven. Het gaat dan over welke groeven in bedrijf waren en wat er zich in dat jaar allemaal in die groeven heeft afgespeeld. Al deze jaarverslagen vullen een grote verhuisdoos en zijn niet echt uitnodigend om in te gaan snuffelen en te gebruiken voor onderzoek. Daarom de volgende vraag: Wie voelt zich geroepen om deze documenten na te lopen op "mergel" en de "mergelpagina's" te kopiëren en te bundelen tot een boekje dat voor alle SOK-leden ter beschikking staat voor onderzoek, of gewoon om in te lezen. Met Staatstoezicht op de Mijnen is afgesproken dat we uit hun archief de eventuele ontbrekende pagina's kunnen kopiëren.

Reacties gaarne naar Joep Orbons, Holdaal 6, NL 6228 GH Maastricht
Tel: 043-3618793, Fax: 043-3672585, e-mail: jorbons@xs4all.nl

Vrijwilligers gezocht i.v.m. openstelling Barakkenberg

In verband met de openstelling van de Barakkenberg op zaterdag 14 en zondag 15 september zoeken wij vrijwilligers:

- Er zijn enkele mensen nodig die op de genoemde twee dagen de ingang willen bemannen om in- en uitgangscntrole te houden.

- Aan het einde van beide dagen moeten we met een kleine veegploeg de gehele groeve uitkammen om eventueel achtergebleven mensen uit de berg te halen en hiervoor zijn ook enkele medewerkers nodig.
Wie zich voor een of beide taken beschikbaar wil stellen, kan zich melden bij Joep Orbons.

Het bestuur

In memoriam pater Frans van Lieshout

Onlangs bereikte ons het trieste bericht dat pater Frans van Lieshout op 5 juli jongstleden op 71-jarige leeftijd na een kort ziekbed overleden is.

Frans van Lieshout gaf leiding aan de leefgemeenschap *Centrum Ontmoeting der Volkeren* te Cadier en Keer in de gemeente Margraten. Als missionaris stond zijn hele leven in het teken van de medemens. De door hem opgerichte stichting bereidt mensen voor op hun uitzending naar ontwikkelingslanden, begeleidt ze en vangt ze weer op bij terugkeer. De stichting is medeëigenaar van de Scharnderberggroeve. Daardoor is Frans nauw betrokken geweest bij de afsluiting en het overdragen van het beheer van deze groeve aan de SOK en later aan de Van Schaïkstichting. Gedurende de jaren die wij met hem te maken hadden, hebben wij Frans ervaren als een steunpilaar in de meest ware zin van het woord. Hij toonde altijd een warme belangstelling voor ons en onze activiteiten en wij konden rekenen op alle denkbare medewerking.

Frans, bedankt voor alles wat je voor ons gedaan hebt. We ervaren het als een voorrecht om jou te hebben mogen kennen.

John Knubben, groevebeheerder Scharnderberggroeve

Romanesk Sculpture in Maastricht

Afgelopen juni is het boek *Romanesk Sculpture in Maastricht* door E. den Hartog, kunsthistorica aan de universiteit Leiden, uitgekomen. Dit boek gaat over de middeleeuwse symboliek en de betekenis van enkele beeldhouwde stukken uit de Onze Lieve Vrouwenbasiliek en de Sint Servaasbasiliek in Maastricht. Het SOK- en mergelgeurtje dat rond dit boek hangt, bestaat daaruit, dat mevrouw den Hartog samen met Ton Breuls en Ed Stevenhagen enkele malen de Limburgse mergelgroeven bezocht heeft op zoek naar de "wortels" van de steen. In haar onderzoek heeft ze echter geen relatie kunnen vinden tussen de mergelsteen en de mergelwinning enerzijds en de kunsthistorie van de bestudeerde stukken anderzijds. Desondanks maakt ze in haar boek toch melding van haar zoektocht ondergronds.

Joep Orbons

Bestellijst kleding met SOK-logo

Ter gelegenheid van het jubileumjaar heeft het bestuur geregeld dat er allerlei kledingstukken met een geborduurd SOK-logo kunnen worden verkregen. De in onderstaande lijst vermelde artikelen zijn te bestellen bij Norbert Hensing en moeten dan vooruit betaald te worden (om te voorkomen dat Norbert met honderd onbetaalde SOK-petjes opgescheept komt te zitten.) Het

borduursel bestaat uit het normale SOK-logo (dus niet het jubileumlogo), in de kleuren zwart, zilver, geel of rood. De prijzen zijn gewoon per stuk (inclusief borduursel) en er is helaas geen korting bij grotere aantallen. Norbert zal iedere SOK-bijeenkomst (grot- of ledenavond) van het jubileumjaar de bestellijst bij zich hebben. Wanneer de gezamenlijke bestelling groot genoeg is geworden, wordt ze doorgegeven naar de leverancier en zijn de bestelde "goodies" de daaropvolgende ledenavond bij Norbert af te halen. Deze actie loopt gedurende het hele jubileumjaar.

Prijs in Euro's

• Pet met logo	10-
• Muts met logo	15-
• Poloshirt (1 kleur) met logo	24-
• Poloshirt (2 kleuren) met logo	26-
• Trui met logo	26-
• Fleece trui met logo	43-
• Fleecejas met logo	49-
• Regenjas met logo	36-
• Bodywarmer X met logo	26-
• Bodywarmer XXL met logo	29-

Werkgroep Inventarisatie Beheer Groeve-ingangen

De werkgroep met de lange naam (wie weet een betere naam) is op vrijdag 28 juni voor de eerste maal bij elkaar gekomen. Van de ongeveer dertig SOK-leden die zich hebben opgegeven of die hebben aangegeven dat ze op de hoogte gehouden willen worden, waren er twintig aanwezig. De bijeenkomst begon met een eerste uitleg over wat de bedoeling is, namelijk het inventariseren van de staat van de ingangen en van welke zaken van belang zijn voor het beheer van de groeve.

Hierna zijn de aanwezigen in kleine groepjes bij elkaar gaan zitten om de punten die van belang zijn bij een dergelijke inventarisatie op een rijtje te zetten. Dit leverde boeiende discussies op binnen de groepjes. Toen daarna de groepjes weer bij elkaar kwamen, bleek dat elke groep de nadruk op andere belangrijke punten had gelegd. Hierdoor kon heel mooi een complete inventarisatie in elkaar geschoven worden. Dat in elkaar schuiven vind op dit moment plaats. Binnenkort zal de werkgroep weer bij elkaar komen om een definitief werkplan op te zetten.

Kortom, een goede eerste stap! Uiteraard zijn SOK-leden die zich nog niet opgegeven hebben nog steeds welkom om zich bij deze werkgroep aan te sluiten. Een briefje of telefoontje naar Joep Orbons is voldoende.

Verslag ledenavond 10 mei

Het beloofde een drukke avond te worden toen we voor de poort van het Natuurhistorisch Museum stonden, die maar niet open ging. Door een communicatiefout van het Museum was er niemand om ons binnen te laten en de verantwoordelijke persoon bleek niet te bereiken. Daar stonden we dan! Joep vroeg of iemand een andere locatie wist en er werden in het wilde weg allerlei voorstellen gedaan die echter bij nadere beschouwing niet haalbaar bleken. John Hageman redde ons toen uit deze nijpende situatie door voor te stellen om naar het in Caberg gelegen buurthuis de Wiemerink, waarvan hij sleutelbeheerder is, uit

te wijken. Na wat overleg over wie met wie zou meerijden, gingen we op pad. Helaas deed niet iedereen mee aan deze volksverhuizing, waardoor er maar een klein groepje van zo'n twintig personen overbleef.

Aangekomen op onze nieuwe vergaderplaats konden we, na wat geregel en wat geschuif met stoelen, snel beginnen. Het SOK-bestuurslid Norbert Hensing deed het welkomstwoord en na enkele huishoudelijke mededelingen kregen we eindelijk te horen waar de meesten van ons voor gekomen waren: het IKL-plan. Aangezien tijdens de vorige presentatie de gemoederen hoog opliepen, werd "Het Plan" dit keer op een andere manier gebracht. Norbert had de taak van gespreksleider op zich genomen, terwijl Joep het plan uiteenzette. Dit was een hele vooruitgang; geen door elkaar geschreeuw meer, maar een ordelijk verlopende discussie. Zo kan het dus ook (chapeau bestuur!). Na een laatste vragenronde werd er gestemd over de eerste fase van het IKL-plan en die werd met een grote meerderheid aangenomen. Ik ga hier niet dieper in op het plan, want de nieuwe vorm zal inmiddels bij iedereen bekend zijn.

John Knubben had een interessante mededeling: Het archief van Staatstoezicht op de Mijnen gaat verhuizen en ruimde daarom een gedeelte van de archieven op. Wiel Miseré viste de (overigens niet complete) jaarverslagen, met daarin vermeldingen over de toestand van de groeven, er uit en speelde die door naar John Knubben, die ze onderbracht in het SOK-archief.

Ten slotte liet Joep Orbons ons nog een videofilm zien die hij gemaakt had tijdens een training van reddingshonden in de Nieuwe Groeve. De honden moesten "slachtoffers" opsporen die zich her en der in de groeve verstopt hadden. Dit was best spannend, want het was een geheel nieuwe omgeving voor hond, begeleider en vrijwillig slachtoffer.

Tot zover de SOK-ledenavond op een alternatieve locatie. Restte nog het probleem dat er nu geen gezellig museumcafé was om na te borrelen. John Hageman kwam weer als redder met een alternatieve locatie. Zo werd deze avond weer eens te meer bewezen dat SOK-leden zich prima kunnen aanpassen aan een ander habitat.

Rob Heckers

Bezoekers opgespoord: Britse vrijwilligers

Een opschrift in de Zonneberg luidt: *A party of 14 British volunteers visited here 18th september 1869*. De namen van de vrijwilligers staan erbij. Dit opschrift was voor mij in eerste instantie uiterst raadselachtig; wat deden Britse vrijwilligers in Maastricht? Was er een oorlogsdreiging of een andere rampspoed waarvoor vrijwilligers naar Maastricht moesten komen? Encyclopedieën en andere naslagwerken konden deze vragen niet beantwoorden. Naar het gemeentearchief dan maar! In een Maastrichtse krant, de *Courrier de la Meuse* uit 1869, stond het antwoord. In Luik vond van 20 tot en met 22 september het *Tir de Liege* plaats, een driedaags feest waarbij, behalve 300 Zwitserse, 1300 Britse riflemen en duizenden Franse soldaten, ook koning Leopold II aanwezig was. De verslaggever ter plaatse deed per telegraaf drie dagen lang uitvoerig verslag van de

feestelijkheden waaronder een parade en diverse concerten. Vooral de vele verschillende uniformen, zoals de kilts en in het bijzonder de blote benen van een Schotse eenheid, werden uitgebreid beschreven. De veertien Britten van het opschrift waren dus aan de vooravond van de feesten naar Maastricht afgezakt om de berg te bezoeken. Enkele dagen later schreef een verslaggever dat een aantal riflemen werd uitgenodigd door een "eigenaar van de Sint Pietersberg", die verder niet bij

naam genoemd werd, om op 23 september de berg te bezoeken. Van het bezoek zelf is helaas geen verslag verschenen. Overigens is nergens uit de krantenartikelen op te maken wat een "tir" is. De verslaggever ging er kennelijk van uit dat dit algemeen bekend was bij de lezers. Volgens het woordenboek gaat het om schietoefeningen, manoeuvres.

John Caris

Verslag Lampenbeurs Wilnsdorf.

Op zaterdag 1 juni jongstleden was het weer zover! Verzamelaars van carbidlampen hadden deze datum al bij de aanschaf van hun agenda voor 2002 genoteerd, want op deze beurs kun je smachtend je hart ophalen en likkebaardend langs een aantal internationale handelaren en verzamelaars lopen die hun waar op het gebied van "Grubenlampen" te koop aanbieden. Er is voor elk wat wils; je kunt er terecht voor die ene lamp die nog in je verzameling ontbreekt, voor een specifieke onderdeelje, of voor gedegen documentatie over de lampen die je verzamelde. Daarbij mag worden aangemerkt dat de aangeboden koopwaar voor elke beurs geschikt is; je koopt er al voor een paar tientjes een mooie lamp, maar indien je een heel maandsalaris wilt neerleggen voor een lamp, is dat ook beslist geen probleem.

Al sinds een aantal jaren wordt de beurs ook door leden van de SOK en andere berglopers uit onze contreien bezocht en vooral de laatste jaren is hun aantal opvallend toegenomen. Ook dit jaar waren weer een stuk of twintig berglopers uit het Mergelland afgereisd naar Wilnsdorf. De eersten gingen er al op op vrijdag heen om hun stand in te richten (ja hoor!) en vast bij de collega-standhouders te snuffelen naar iets moois en bruikbaar. Zaterdagochtend vroeg vertrokken dan vanuit Maastricht en omgeving diverse auto's in de richting van Keulen. Een groep in een gehuurd busje werd reeds na 5 minuten op de Kennedybrug door een overijverige agent aangehouden wegens te snel rijden. Nadat de inzittenden uitgelegd hadden dat dit aan het enthousiasme lag om zo spoedig mogelijk in Wilnsdorf te zijn, mochten zij met de waarschuwing: "houdt het gezellig, maar rij niet meer zo hard!" hun weg vervolgen. Zoals inmiddels gebruikelijk, was al ruim voor opening van de beurs een menigte aanwezig bij het zaaltje waar het allemaal

te doen is. De wachtenden werden door een Duitse koempel in uniform (jawel!) met een brandende Grubenlamp in zijn Duitse knuist welkom geheten en ook verder bezig gehouden.

Zodra de beurs voor publiek werd geopend, was er geen sprake meer van enig groepsverband en spurte iedereen met een vreemdsoortige blik in de ogen naar binnen om als eerste die ene mooie en zeldzame lamp op de kop te tikken! Na enige rondjes gelopen te hebben, moest natuurlijk de inwendige mens versterkt worden, want we waren immers al vanaf een uur of half zeven onderweg. Je bent in Duitsland of niet, dus de wurst en andere appetijtelijkheden werden weggespoeld met echte Duitse pinten. Op dat moment hadden de ware verzamelaars inmiddels al een of meerdere keren hun buit op een veilige plaats moeten opbergen. De echte "grootinkopers" zijn altijd duidelijk herkenbaar en het boodschappenmandje van Roodkapje is een onmisbaar attribuut dat jaarlijks dienst doet bij een SOK-lid wiens naam ik hier maar niet zal

noemen!

Rond een uur of drie was dan het moment aangebroken waar iedereen naar had uitgezien, namelijk de verloting van een door een standhouder beschikbaar gestelde lamp! Bij binnenkomst had iedereen een kaartje ingevuld met zijn gegevens en dat in een grote bak gedeponerd. Dit jaar waren er zelfs twee lampen te winnen, want diegene die exact kon raden uit hoeveel onderdelen een beschikbaar gestelde carbidlamp bestond, mocht deze extra prijs mee naar huis nemen. De Davylamp werd dit jaar gewonnen door ons kersverse SOK-lid Peter

Brüll (zie foto). Nadat deze beduusde prijswinnaar door zijn meegereisde collega's uitgebreid was gefeliciteerd, moest hierop natuurlijk nog een laatste afscheidspint worden gedronken. Dat ingenomen vocht ook weer zijn natuurlijke weg naar buiten moet vinden, hebben we onderweg nadrukkelijk gemerkt! De vangrail van de Duitse autobaan werd uitgebreid voorzien van een geurspoor, zodat we volgend jaar weer onze weg naar Wilnsdorf kunnen vinden!

Bijgaand nog een foto van onze buit van 2002.

E. Lamkin.

Symposium te Triëst

Jan Paul van der Pas stuurde ons een folder betreffende het volgende:

Van vrijdag 11 tot en met zondag 13 oktober wordt er in het Italiaanse Triëst een mini-symposium gehouden over de *Caverne della Grande Guerra sul Carso*. Het weekend wordt georganiseerd door de *Club Alpinistico Triestino Gruppo Grotte, Sezione Ricerche e studie su Cavitá Artificiali*.

De Caverna della Grande Guerra is, zoals de naam al doet vermoeden, een ondergronds stelsel dat in de Eerste Wereldoorlog werd aangelegd voor militaire doeleinden, zoals opslag van wapens en munitie. Op het programma staan diverse lezingen en bezoeken aan militaire musea, aan fortificaties en natuurlijk aan de Caverna.

Inlichtingen zijn te verkrijgen bij: Club Alpinistico Triestino, Via Carnaro 21, 34145 Trieste. Tel: 040.8331133. Fax: 040.8323984. <http://www.cat.speleo.it>, e-mail: cat@speleo.it.

La Bela Subtera Mondo.

Een tijdje geleden vond ik in de bibliotheek van de Katholieke Universiteit Nijmegen een curiositeit op het gebied van grotten- en groevenlectuur. Het betreft het ongeveer honderd bladzijden tellende *La Bela Subtera Mondo*, geschreven door de Zweed Leander Tell. Dit is in 1959 te Laguna de Tenerife (dus op het eiland Tenerife) uitgegeven. Dit boekje beoogt een soort inleiding in de speleologie te zijn en alle daarmee samenhangende onderwerpen passeren dan ook in het kort de revue: ontstaan van karstgrotten, rotsschilderingen, fauna in grotten en uitrusting en technieken van speleologen. Ook worden in het boekje per werelddeel de belangrijkste karstgrotten besproken en vooral grotten van de Europese landen krijgen daarbij veel aandacht. Tot mijn grote verbazing ontdekte ik tussen al die beroemde natuurlijke grotten ook een beschrijving van onze Zuid-Limburgse ondergrondse kalksteengroeven! Uit de tekst blijkt dat Tell zijn informatie van horen zeggen had (*se mi racontas*) en dat hij daardoor een niet geheel juiste voorstelling van onze groeven had, waardoor ze in zijn boekje terecht zijn gekomen. Hij schrijft dat de Limburgse "grotten" deels natuurlijk, deels artificieel zijn. In ieder geval is de conclusie aan het eind van het stukje wel helemaal juist: in de omgeving van Maastricht zijn interessante onderzoeken te doen in het

ondergrondse!

Hieronder volgt het citaat over de Limburgse kalksteengroeven uit La Bela Subtera Mondo. Er is echter één klein probleempje: het hele boekje is in het Esperanto geschreven! Voor de kosmopolitische bewoners van de Euregio moet deze uit verschillende Europese talen samengestelde mengelmoes echter goed te begrijpen zijn. Zouden er toch problemen zijn met het vertalen, dan zijn die te verhelpen door op het hoofd te gaan staan, de tekst hardop voor te lezen en je in te beelden dat je na een nachtje stevig doordrinken om half vijf 's ochtends zit te luisteren naar een in Italië opgegroeide Portugees, zoon van een Spaanse vader en een Frans-Scandinavische moeder, die dit verhaal met dubbele tong tegen je zit te lallen in een kroeg in Boedapest waar de jukebox veel te hard aan staat. Alles

wordt dan glashelder.

Nederlando

Tiu leganto, kiu pensas, ke la plata nederlanda ebenajo ne posedas grotajn, eble revizios sian opinion, se mi racontas, ke trovigas spacaj grotaj ankaŭ tie. Komprenobeble ili trovigas en la suda montetara distrikto de Maastricht, kie la rivero Maas-Meuse formis vastan subteran pejzagon. La riviero havas parte subteran fluon jam en Francujo kaj Belgujo, sed transfluente la nederlandan landimon ĝi komencas pligrandigi sian subteran teritorion. Ĉe Neer-Canne oni trovas grotajn en la flava kalka grejso. Multaj de tiuj grotaj pruvas, ke jam antaŭ 2000 jaroj oni elhakis tiun belan grejsan stonon por konstruaĵoj de la romanoj, kaj dum la tuta sekvanta tempo oni elhakis materialon por pregejoj, kasteloj, domoj kaj pontoj. La roko nome estas tre facile laborebla, konvene mola kaj konvene firma kaj malmola. Kelkaj inter tiuj stonhakejoj estas gigantaj labirintoj, kaj en iuj fama nederlanda arĥitecto kreis kopion de la romaj katakomboj. La plej vastaj kaj plej interesaj grotaj trovigas en la vilago St. Peter kaj apud la urbeto Valkenburg. Tie mi studis tre interesajn grotajn, parte naturajn, parte artefaritajn, el kiuj iuj kun subteraj riveroj kaj lagoj etendigas en pluraj kvadratkilometrioj. Mi ne scias pri speciala nederlanda speleologio, sed me scias, ke sciencistoj de Maastricht faris interesajn eksperimentojn kun ringmarkitaj vespertoj.

Fons Leunissen

BOEKENTIP

Op verzoek van Erik Lamkin brengen we hierbij het boek *Atlas Natuursteen in Limburgse Monumenten. Geologie, beschrijving herkomst en gebruik* van F. Dreesen, M. Duser en F. Doperé nog eens extra onder de aandacht. Het boek geeft een overzicht van de soorten natuursteen die in monumentale gebouwen van voor 1950 werden gebruikt in België. Het spreekt vanzelf dat, naast architectuur ook geologie, winning, groeven, vervoer van de natuursteen, methoden van bewerking etc. ruim aan bod komen in deze publicatie. We verwijzen voor verdere informatie naar het *Natuurhistorisch Maandblad* van augustus (blz 207) waar Antoinette Duijsters een uitgebreide recensie geeft van deze bijna driehonderd pagina's tellende atlas. Ook staat daar vermeld waar het boek (ISBN 90-74605-18-4, prijs:

25 €) te verkrijgen is. Deze informatie is ook bij de redactie van de SOK-INFO op te vragen. Antoinette Duijsters: *Een goed boek, ook bruikbaar in Nederlands Limburg aangezien een deel van de besproken gesteenten ook in Nederlands Limburg in gebruik is. (...) Een boek voor iedereen die in geologie, geschiedenis of architectuur is geïnteresseerd.*

De redactie

MEET THE UNDERGROUND PRESS

"Crteziëiz Limburga" (*Nas Krs van maart 2002*): In het bulletin van de Bosnische Speleovereniging interpreteert **Jasminko MULAOMEROVIC** tekeningen in de underground stone-pits of Limburg; de bekende plafondtekeningen en laat-middeleeuwse afbeeldingen in **CAESTERT** en enkele tekeningen in jezuïskog samostana Naarkane met behulp van gelijkwaardige voorbeelden in Bosnië. Heel indrukwekkend voor iedereen die de Bosnische taal ook maar een beetje machtig is!

"Mergel voor monument Coppi" (*Limburgs Dagblad - L.D. - van 5 maart 2002*): Blokbreker **Fer ROUWET** zaagde een vijfhonderd kilo zware mergelsteen uit in de **GEMEENTEGROT** van Valkenburg voor een monument van Fausto Coppi, de legendarische wielrenner. In Turijn is een elf meter groot bronzen monument opgericht met rondom symbolisch negentien historische momenten uit zijn carrière: rotsblokken van beroemde cols, waar hij zijn triomfen vierde. Zo ook een enorm mergelblok uit de Cauberg, herinnerend aan het wereldkampioenschap dat hij daar in 1948 behaalde.

"Waar kip noch stier doorheen kan" (*Dagblad de Limburger - D.d.L- van 15 april 2002*): geen nieuwe groeve-afsluiting tegen goed- of kwaadwillige berglopers, maar een verhaal over heggenvlechten of heggen "tuyne". Met een prachtige kleurenfoto van de **BEMELERBERG**.

"Subsidie voor vuursteenmijn" en **"Onopgemerkt monument uit het Neolithicum"** (*D.d.L. van 18 en 19 april 2002*): Bijna 320.000 € is er uitgetrokken om de prehistorische **VOURSTEENMIJN** aan de Plenkertstraat in Valkenburg tot een toeristische attractie te maken.

"Valkenburgs grottenbier smaakt hetzelfde als dat uit Kanne" (*D.d.L van 26 april 2002*) en **"Grottenbier"** (*Heuvelland van 23 april 2002*): Is dat even "slikken"! Alleen het etiket is *nét* even anders. Er zou 5000 hectoliter opgeslagen worden in de **STEENKOLENMIJN** en daarmee verschilt het Valkenburgse grottenbier dan *wél* wezenlijk met dat van Kanne, want het flesje dat je "uit Kanne" drinkt heeft nog nooit een groeve van binnen gezien! Afwachten dus maar, hoe dat in Valkenburg "geregeld" wordt....

"Zwaar werk" (*D.d.L. van 4 mei 2002*): Een prachtige paginagrote foto van **Peter KLEYNEN** aan het werk in de **SIBBERGROEVE** siert het korte verhaal over het moderne vak van blokbreken. Het artikel is als een citaat van Peter afgedrukt. *"De stenen die we uit de groeve halen wegen wel vier- tot vijfhonderd kilo. We moeten ze handmatig kantelen over een houten rol die dan vijf tot tien meter verderop op een kar geladen worden. Het is best zwaar werk"*. Dames en heren SOKkers: maakt

uw borst maar nat bij het dagje blokbreken t.g.v. het 25-jarig bestaan van de SOK!!! **"Kerstmarkt gaat langer duren"** (*Heuveland van 7 mei 2002*): Wat gaat een jaar toch snel voorbij. Daarom, reeds in de aanloop naar de zomer, de belangrijke mededeling dat dit jaar van 22 november tot 22 december de Kerstmarkt in de **GEMEENTEGROT** zal worden gehouden. Met die zekerheid in gedachten konden we onbekommerd van de zomervakantie genieten.

"De baas van iedereen" (*D.d.L van 18 mei 2002*): Geen verhaal over grotten of groeven, maar een afscheidsinterview met de korpschef van de politie in Zuid-Limburg. Hij heeft zich (uiteraard) trots laten fotograferen voor de **APOSTELGROEVE** en -hoeve.

"Nalatenschap van Neanderthalers" (*Heuveland van 18 juni 2002*): De titel van dit artikel is geen oneerbiedige verwijzing naar de auteurs van het jaarboek van de Stichting Historische en Heemkundige Studies, waaronder **Jacquo SILVERTANT** die een bijdrage schreef over de onderaardse steenwinning in het Geuldal tijdens de late Middeleeuwen. Hij doet verslag van de nieuwste ontwikkelingen van de studie van de oude gangenstelsels. Door op een andere manier ernaar te kijken zijn recentelijk nieuwe inzichten ontstaan.

"LUCK en zijn passie voor de onderwereld" (*D.d.L. van 27 juni 2002*), **"Nederlands-Limburg heeft niet 100 maar 250 grotten in de ondergrond"** (*H.B.v.L. van 15 juli 2002*), **"Nederlandse 'mol' verkent Belgische grotten"** (*Het Nieuwsblad van 15 juli 2002*), **"Mergelgrot ten prooi aan paintballers"** (*De Volkskrant van 23 juli 2002*): Volgens **Luck WALSCHOT** ontdekten Nederlandse biologen in de beginjaren '60 een 100-tal groeven: "Ze kwamen uit Holland en waren niet zo bekend in de streek. Ze hebben blijkbaar alleen maar de grotere gangenstelsels in kaart gebracht. Terwijl de kleine grotten ook bijzonder zijn". Dat de kleine grotten net zo bijzonder en uniek zijn als de grote gangenstelsels, zal iedere bergloper volmondig kunnen beamen. Dat Luck echter "met hypermoderne infrarood-meetapparatuur vijftienhonderd tot tweeduizend kilometer gangen" herontdekte, dus goed voor zo'n 150 grotten meer dan de "biologen" inventariseerden, lijkt toch een beetje grottenlatijn, vooral ook omdat dit wapenfeit in ieder artikel weer aangehaald wordt. Overigens bleef "onze" van Wijngaarden steken op "slechts" zo'n 180 groeven. In ieder geval heeft Luck zijn jarenlange naspeuringen vastgelegd in een boek "Mergel gebroken. Een inventarisatie van ondergrondse kalksteengroeven in Nederland" En dat is op zich al een bijzondere verdienste!

Met dank aan onze vaste correspondenten Valère Ceulen, Philip Duchateau, Jacques Maes, Nini van Bergen, Erik Lamkin, Fons Leunissen en Jan Paul van der Pas.

Bijgewerkt tot 4 augustus 2002.

Voor reacties, kopieën en knipsels kunt u terecht op het bekende adres: Bovenstraat 28, B 3770 Kanne Riemst, Tel / fax: 12 45 40 59 of 00 32 12 454059, e-mail: tbreuls@skynet.be

Activiteitenoverzicht jubileumjaar

Hieronder een (voorlopig) overzicht van activiteiten in het kader van "25 jaar SOK". Voor meer gegevens, zoals aanvangstijden etc., zie de komende SOK-INFO's en de extra nieuwsbrieven.

- Vrijdag 13 september 2002 - NHMM - Academische zitting
- Zaterdag 14 en zondag 15 september 2002 - Barakkenberg, Geulhem
- September 2002 - Ternaaien Beneden - Opruimactie
- Vrijdag 8 november - NHMN - Ledenavond
- November 2002 - Sibbergroeve, Sibbe - Blokbreekpracticum
- December 2002 - NHMM - Cursus Paleografie
- Vrijdag 10 januari 2003 - NHMM - Ledenavond
- Februari 2003 - NHMM - De Waanzinnige Verzamelaars
- 14 maart 2003 - NHMM - Vleermuislezing door Johan Willems
- 15 maart 2003 - Vleermuispracticum door Johan Willems
- April 2003 - PubliekswEEKend in een SOK-groeve
- 9 mei 2003 - NHMM - Ledenavond
- Mei 2003 - Excursie(s) Frankrijk en/of Duitsland.
- Juni 2003 - Lacroixberg, Z.Z.B - Verdwaaldag
- Augustus 2003 - Gemeentegrot, Valkenburg - Excursie

Groeven in beheer bij de SOK danwel de stichting Ir. D.C. van Schaik:

Bovengenoemde organisaties hebben een aantal groeven in beheer of een collectieve vergunning voor een groeve.

Voor het betreden van deze groeven moet U contact opnemen met de beheerder:

Groeve:	Beheerder:	Telefoon:
Koeleboschgroeve	Ed de Grood	043-3505490
Roothergroeve	John Hageman	043-3645419
Nieuwe groeve	Han Bochman	
Apostelgroeve	Ton Breuls	00-3212454059
Theunisgroeve	Giel Bindels	043-3472560
St. Pietersberg (Noordelijk en Zonneberg)	Erik Lamkin	043-3479823
Scharnderberg	John Knubben	043-3611227
Fallenberggroeve (niet toegankelijk)	Valère Ceulen	043-3211759
Keldertjes Slavante	Ad Lagas	043-3253586
Houbensbergske	Erik Honée	043-3256110

Bij inbraak in één van deze groeven:

Bij constatering van inbraak en of vernielingen aan een van de groeven dit direkt melden, liefst dezelfde dag nog.

Melden van vernielingen bij onderstaande personen. Als de eerste niet bereikbaar is, dan de volgende op de lijst.

- 1e Groevebeheerder van die groeve. Voor namen en telefoonnummers, zie hierboven.
- 2^e Olav Hensing, Technische commissie
- 3^e Ieder bestuurslid van de Van Schaikstichting of de SOK. Voor namen en telefoonnummers, zie pagina 1.

De SOK en de Van Schaikstichting stellen zich ten doel dat de afsluiting van de groeve binnen 24 uur hersteld is.

De S.O.K.-INFO
is een uitgave van de
Studiegroep Onderaardse Kalksteengroeven,
Natuurhistorisch Genootschap Limburg.